

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΟΥ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟΥ (τέταρτο τμήμα)
της 9ης Ιουλίου 2003 *

Στην υπόθεση T-102/00,

Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap, με έδρα τις Βρυξέλλες (Βέλγιο), εκπροσωπούμενο από τον J. Stuyck, δικηγόρο, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

προσφεύγον,

κατά

Επιτροπή των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων, εκπροσωπούμενης από τους H. M. H. Spreyart και L. Flynn, με τόπο επιδόσεων στο Λουξεμβούργο,

καθής,

* Γλώσσα διαδικασίας: η ολλανδική.

που έχει ως αντικείμενο την ακύρωση της απόφασης C (2000) 36 της Επιτροπής, της 31ης Ιανουαρίου 2000, για τη μείωση του ποσού της χρηματοδοτικής συνδρομής που προβλέπεται στην απόφαση C (1994) 3059, της 25ης Νοεμβρίου 1994, με την οποία εγκρίθηκε η στήριξη από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο ενός λειτουργικού προγράμματος για το Βέλγιο (Φλαμανδική Κοινότητα) στο κοινοτικό πλαίσιο του στόχου αριθ. 3,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ ΤΩΝ ΕΥΡΩΠΑΪΚΩΝ ΚΟΙΝΟΤΗΤΩΝ (τέταρτο τμήμα),

συγκείμενο από τους V. Tiili, Πρόεδρο, P. Mengozzi και M. Βηλαράς, δικαστές,

γραμματέας: J. Plingers, υπάλληλος διοικήσεως,

έχοντας υπόψη την έγγραφη διαδικασία και κατόπιν της προφορικής διαδικασίας της 29ης Ιανουαρίου 2003,

εκδίδει την ακόλουθη

Απόφαση

Νομικό πλαίσιο

¹ Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 2052/88 του Συμβουλίου, της 24ης Ιουνίου 1988, για την αποστολή των διαρθρωτικών ταμείων, την αποτελεσματικότητά τους και τον συντονισμό των παρεμβάσεών τους μεταξύ τους καθώς και με τις παρεμβάσεις της

Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των άλλων υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων (ΕΕ L 185, σ. 9), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2081/93 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1993 (ΕΕ L 193, σ. 5) (στο εξής: κανονισμός-πλαίσιο), ορίζει στο πρώτο άρθρο, μεταξύ των πρωταρχικών στόχων που επιδιώκει η Κοινότητα με τη συμβολή, μεταξύ άλλων, των διαρθρωτικών ταμείων, την «καταπολέμηση της μακροχρόνιας ανεργίας και τη διευκόλυνση της επαγγελματικής αποκατάστασης των νέων και των προσώπων που απειλούνται με αποκλεισμό από την αγορά εργασίας» (στο εξής: στόχος αριθ. 3).

- 2 Σύμφωνα με τα άρθρα 2, παράγραφος 1, και 3, παράγραφος 2, του κανονισμού-πλαισίου, το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο (ΕΚΤ) συμβάλλει στην υλοποίηση του στόχου αριθ. 3.

- 3 Το άρθρο 4 του κανονισμού-πλαισίου προβλέπει διάφορες αρχές που διέπουν το σύνολο της διαρθρωτικής πολιτικής της Κοινότητας. Σε αυτές περιλαμβάνονται η αρχή της «συμπληρωματικότητας», σύμφωνα με την οποία η κοινοτική δράση θεωρείται ως συμπλήρωμα ή συμβολή στις αντίστοιχες δράσεις των κρατών μελών, και η αρχή της «εταιρικής σχέσεως», σύμφωνα με την οποία η κοινοτική δράση είναι το αποτέλεσμα στενής συνεργασίας μεταξύ της Επιτροπής, του ενδιαφερομένου κράτους μέλους, καθώς και των αρμόδιων αρχών και οργανισμών που ορίζονται από το κράτος μέλος σε εθνικό, περιφερειακό, τοπικό ή άλλο επίπεδο, δεδομένου ότι όλα τα μέρη αποτελούν εταίρους κατά την επιδίωξη ενός κοινού σκοπού.

- 4 Ο κανονισμός (ΕΟΚ) 4253/88 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1988, σχετικά με τις διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού-πλαισίου όσον αφορά τον συντονισμό των παρεμβάσεων των διαφόρων διαρθρωτικών ταμείων μεταξύ τους, αφενός, και μεταξύ αυτών και των παρεμβάσεων της Ευρωπαϊκής Τράπεζας Επενδύσεων και των λοιπών υφιστάμενων χρηματοδοτικών οργάνων, αφετέρου (ΕΕ L 374, σ. 1), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2082/93 του Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1993 (ΕΕ L 193, σ. 20, στο εξής: κανονισμός περί συντονισμού), προ-

βλέπει στο άρθρο 17, παράγραφος 1, ότι η χρηματική συμμετοχή των ταμείων στη χρηματοδότηση δράσεων δυνάμει των στόχων αριθ. 1 έως 4 και 5 β' καθορίζεται από την Επιτροπή στα πλαίσια της εταιρικής σχέσεως, και επεξηγεί στην παράγραφο 2 ότι «η χρηματοδοτική συμμετοχή των ταμείων υπολογίζεται ή σε σχέση με το συνολικό επιλέξιμο κόστος ή σε σχέση με το σύνολο των δημόσιων ή εξομοιούμενων επιλέξιμων δαπανών (εθνικών, περιφερειακών ή τοπικών και κοινοτικών) για κάθε ενέργεια (λειτουργικό πρόγραμμα, καθεστώς ενισχύσεων, συνολική επιχορήγηση, σχέδιο, τεχνική βοήθεια ή μελέτη)».

- 5 Το άρθρο 24 του κανονισμού περί συντονισμού διέπει τη μείωση, την αναστολή και την κατάργηση της συνδρομής ενός διαρθρωτικού ταμείου. Μεταξύ άλλων, ορίζει:

«1. Αν η υλοποίηση δράσης ή μέτρου δεν φαίνεται να δικαιολογεί ούτε τμήμα ούτε το σύνολο της χρηματοδοτικής συνδρομής που έχει χορηγηθεί, η Επιτροπή προβαίνει σε κατάλληλη εξέταση της περίπτωσης στα πλαίσια της εταιρικής σχέσης, ζητώντας ιδίως από το κράτος μέλος ή τις λοιπές αρμόδιες αρχές που αυτό ορίζει για την υλοποίηση της δράσης, να της υποβάλουν παρατηρήσεις εντός τακτής προθεσμίας

2. Μετά την εξέταση αυτή, η Επιτροπή μπορεί να μειώσει ή αναστείλει τη συνδρομή για την εν λόγω δράση ή σχετικό μέτρο αν από την εξέταση επιβεβαιωθεί ότι υπάρχει παρατυπία ή σημαντική αλλαγή της φύσης ή των συνθηκών υλοποίησης της δράσης ή του μέτρου, για την οποία δεν ζητήθηκε η έγκριση της Επιτροπής.

[...]

- 6 Το άρθρο 2 του κανονισμού (ΕΟΚ) 4255/88 του Συμβουλίου, της 19ης Δεκεμβρίου 1988, σχετικά με τις διατάξεις εφαρμογής του κανονισμού-πλασίου όσον αφορά το ΕΚΤ (ΕΕ L 374, σ. 21), όπως τροποποιήθηκε με τον κανονισμό (ΕΟΚ) 2084/93 του

Συμβουλίου, της 20ής Ιουλίου 1993 (ΕΕ L 193, σ. 39, στο εξής: κανονισμός ΕΚΤ), απαριθμεί τις «επιλέξιμες δαπάνες» που μπορούν να αποτελέσουν αντικείμενο της συνδρομής του ΕΚΤ.

- 7 Τέλος, ο κανονισμός-πλαίσιο και ο κανονισμός περί συντονισμού καταργήθηκαν από 1ης Ιανουαρίου 2000 από τον κανονισμό (ΕΚ) 1260/1999 του Συμβουλίου, της 21ης Ιουνίου 1999, περί γενικών διατάξεων για τα διαρθρωτικά Ταμεία (ΕΕ L 161, σ. 1), ο οποίος, στο άρθρο 52 με τίτλο «Μεταβατικές διατάξεις», διευκρινίζει ότι «δεν θίγει τη συνέχιση ούτε την τροποποίηση, συμπεριλαμβανομένης της ολικής ή μερικής κατάργησης, παρέμβασης που έχει εγκριθεί από το Συμβούλιο ή την Επιτροπή βάσει των κανονισμών (ΕΟΚ) [...] 2052/88 και (ΕΟΚ) [...] 4253/88 ή κάθε άλλης νομοθεσίας που ρυθμίζει την παρέμβαση αυτή κατά την 31η Δεκεμβρίου 1999». Επίσης, ο κανονισμός ΕΚΤ καταργήθηκε από 1ης Ιανουαρίου 2000 από τον κανονισμό (ΕΚ) 1784/99 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου, της 12ης Ιουλίου 1999, σχετικά με το ΕΚΤ (ΕΕ L 213, σ. 5), ο οποίος, στο άρθρο 9 με τίτλο «Μεταβατικές διατάξεις», διευκρινίζει ότι επ' αυτού εφαρμόζονται *mutatis mutandis* οι μεταβατικές διατάξεις του άρθρου 52 του κανονισμού 1260/1999.

Ιστορικό

- 8 Το Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap (Ταμείο της Φλαμανδικής Κοινότητας του Βελγίου για την ένταξη ατόμων με ειδικές ανάγκες στο κοινωνικό σύνολο, στο εξής: VFSIPH ή προσφύγον) είναι φλαμανδικό νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Ιδρύθηκε με διάταγμα της 27ης Ιουνίου 1990 και υπάγεται στη Vlaamse regering (Φλαμανδική Κυβέρνηση).
- 9 Το VFSIPH σκοπό έχει να ενθαρρύνει την ένταξη ατόμων με ειδικές ανάγκες στο κοινωνικό σύνολο, ιδίως δε στο περιβάλλον εργασίας. Για τον σκοπό αυτό, αναλαμβάνει σειρά δράσεων προς βελτίωση των ευκαιριών των ατόμων αυτών στην αγορά εργασίας και, ειδικότερα, πρωτοβουλίες για την επαγγελματική τους εκπαίδευση. Το VFSIPH δεν παρέχει επαγγελματική εκπαίδευση, αλλά οργανώνει την

ανάληψη, υπό μορφή υπεργολαβίας, εκπαιδευτικών δραστηριοτήτων από πρόσωπα ιδιωτικού δικαίου που διαχειρίζονται κέντρα επαγγελματικής εκπαίδευσης ή επανεντάξεως για άτομα με ειδικές ανάγκες (στο εξής: CFP), τα οποία λαμβάνουν έγκριση και επιδοτούνται από το VFSIPH σύμφωνα με την απόφαση της Φλαμανδικής Κυβερνήσεως της 22ας Απριλίου 1997 για την έγκριση και επιδότηση κέντρων επαγγελματικής εκπαίδευσης ή επανεντάξεως για άτομα με ειδικές ανάγκες.

- 10 Όσον αφορά την επιδότηση των CFP από το VFSIPH, η φλαμανδική ρύθμιση προβλέπει ένα σύστημα σύμφωνα με το οποίο τα CFP δεν αποζημιώνονται για τις δαπάνες στις οποίες πράγματι υποβλήθηκαν κατά την εκτέλεση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων για λογαριασμό του VFSIPH, αλλά λαμβάνουν ποσά κατ' αποκοπήν (στο εξής: συνολικό κονδύλι). Ειδικότερα, το άρθρο 11, παράγραφος 1, της αποφάσεως της 22ας Απριλίου 1997 προβλέπει ότι «[κ]άθε κέντρο επιδοτείται μέχρι ποσού 550 000 [βελγικών φράγκων (BEF)] ανά εκπαιδευτικό πρόγραμμα και ανά έτος». Το άρθρο 1, παράγραφος 4, της εν λόγω αποφάσεως επεξηγεί ότι ως εκπαιδευτικό πρόγραμμα νοείται «η λειτουργική ενότητα που περιλαμβάνει 3 600 ώρες εκπαίδευσης, κατανεμημένες εντός 24 μηνών το ανώτατο» και το άρθρο 8 ότι «[η] επαγγελματική και η συμπληρωματική εκπαίδευση μπορούν να ανέρχονται ανά άτομο σε 3 600 ώρες πραγματικής εκπαίδευσης το ανώτατο και να κατανέμονται εντός χρονικής περιόδου 24 μηνών το ανώτατο». Επίσης, το άρθρο 12, πρώτο εδάφιο, της εν λόγω αποφάσεως ορίζει ότι, «[ε]πιπλέον της προβλεπόμενης στο άρθρο 11 επιδοτήσεως, κάθε κέντρο λαμβάνει συμπληρωματικό ποσό για “λειτουργικές δαπάνες εξοπλισμού”, το οποίο ανέρχεται ανά εκπαιδευτικό πρόγραμμα και ανά έτος σε 39 000 [BEF] για τα εκπαιδευτικά προγράμματα υπαλλήλων και σε 26 000 [BEF] για τα εκπαιδευτικά προγράμματα άλλων επαγγελματιών».

- 11 Με την απόφαση C (94) 3059, της 25ης Νοεμβρίου 1994, η Επιτροπή ενέκρινε, κατόπιν αιτήσεως του Βασιλείου του Βελγίου, τη χορήγηση συνδρομής από το ΕΚΤ για το υπ' αριθ. 94.3040B3 λειτουργικό πρόγραμμα της Φλαμανδικής Κοινότητας, το οποίο αφορούσε τη χρονική περίοδο από 1ης Ιανουαρίου 1994 μέχρι 31 Δεκεμβρίου 1999 και εντασσόταν στο κοινοτικό πλαίσιο του στόχου αριθ. 3 στο Βέλγιο (Φλα-

μανδική Κοινότητα). Εν συνεχεία, η απόφαση αυτή υπέστη σειρά τροποποιήσεων, για τελευταία φορά με την απόφαση C (99) 4286 της Επιτροπής, της 23ης Δεκεμβρίου 1999, με σκοπό την προσαρμογή του σχεδίου χρηματοδότησεως της εν λόγω συνδρομής, ώστε να ληφθούν υπόψη οι ετήσιες τιμαριθμικές αναπροσαρμογές και η αποτελεσματική εφαρμογή των σχετικών μέτρων.

- 12 Στο πλαίσιο του λειτουργικού αυτού προγράμματος ανατέθηκε στο VFSIPH η προώθηση κοινών σχεδίων, στην υλοποίηση των οποίων συμμετέσχαν, μεταξύ άλλων, τα CFP De Werkgaard και GOCI. Το VFSIPH έλαβε, μέσω της Φλαμανδικής Κοινότητας, κοινοτική οικονομική στήριξη για τα εν λόγω σχέδια, σύμφωνα με την προαναφερθείσα απόφαση C (94) 3059.
- 13 Μεταξύ 7ης και 11ης Δεκεμβρίου 1998, η Επιτροπή πραγματοποίησε, σύμφωνα με το άρθρο 23, παράγραφος 2, του κανονισμού περί συντονισμού, επιτόπιο οικονομικό έλεγχο (στο εξής: πρώτος έλεγχος) σχετικά με την υλοποίηση, κατά το έτος 1997, διαφόρων προβλεπόμενων στο εν λόγω λειτουργικό πρόγραμμα σχεδίων. Ο έλεγχος των σχεδίων ήταν δειγματοληπτικός και πραγματοποιήθηκε στο επίπεδο των ενδιαφερομένων CFP, μεταξύ των οποίων το De Werggaard και το GOCI, περιλαμβάνοντας, κατ' αυτόν τον τρόπο, και τον έλεγχο της διαχείρισεως των σχεδίων από το VFSIPH.
- 14 Κατόπιν του ελέγχου αυτού, το VFSIPH απηύθυνε στην Επιτροπή, με έγγραφο της 18ης Δεκεμβρίου 1998, επεξηγηματικό σημείωμα επί των πραγματοποιηθεισών εκκαθαρίσεων λογαριασμών.
- 15 Στην από 29 Δεκεμβρίου 1998 έκθεσή της (στο εξής: πρώτη έκθεση ελέγχου), η οποία διαβιβάστηκε στις 18 Φεβρουαρίου 1999 στο Υπουργείο της Φλαμανδικής Κοινότητας ως αρμόδια στο πλαίσιο των φλαμανδικών λειτουργικών προγραμμάτων αρχή, η Επιτροπή έκανε λόγο για παρατυπίες, τις οποίες διαπίστωσαν οι υπηρεσίες της κατά τον πρώτο έλεγχο.

- 16 Εν συνεχεία, με έγγραφο της 25ης Φεβρουαρίου 1999, το Afdeling Europa en Werkgelegenheid (τμήμα Ευρώπη και απασχόληση, στο εξής: AEW), αρμόδιο εντός του Υπουργείου της Φλαμανδικής Κοινότητας για τα διοικητικά ζητήματα σε σχέση με το ΕΚΤ, διαβίβασε στο VFSIPH τα στοιχεία της έκθεσης ελέγχου που το αφορούσαν. Το VFSIPH ενημερώθηκε ότι είχε τη δυνατότητα να υποβάλει μέχρι τις 19 Μαρτίου 1999 τις παρατηρήσεις του στο AEW, οι οποίες θα διαβιβάζονταν στην Επιτροπή.
- 17 Στις 16 Μαρτίου 1999, το VFSIPH υπέβαλε γραπτές παρατηρήσεις στο AEW.
- 18 Με έγγραφο του AEW της 5ης Μαΐου 1999, η Επιτροπή έλαβε γνώση των παρατηρήσεων του AEW και των ενδιαφερομένων φορέων προωθήσεως των σχεδίων, μεταξύ των οποίων και του VFSIPH, σχετικά με την πρώτη έκθεση ελέγχου.
- 19 Το AEW ανέθεσε στην εταιρία ορκωτών λογιστών Deloitte & Touche (D & T) να προχωρήσει σε ενδελεχή εξέταση των δράσεων των CFP De Werkgaard και GOCI κατά το έτος 1997, καθώς και του συστήματος διαχειρίσεως και ελέγχου των CFP από το VFSIPH για το ίδιο έτος.
- 20 Με συστημένη επιστολή της 17ης Αυγούστου 1999, η Επιτροπή, στηριζόμενη στο άρθρο 24, παράγραφος 1, του κανονισμού περί συντονισμού, γνωστοποίησε στις βελγικές αρχές την κίνηση διαδικασίας για την ενδεχόμενη κατάργηση της χορηγηθείσας συνδρομής του ΕΚΤ στις συγκεκριμένες δράσεις και/ή πρωτοβουλίες, λόγω των παρατυπιών που διαπιστώθηκαν κατά την πρώτη έκθεση ελέγχου. Η Επιτροπή κάλεσε τις βελγικές αρχές να ενημερώσουν τους ενδιαφερόμενους φορείς και να της υποβάλουν ενδεχόμενες παρατηρήσεις εντός προθεσμίας δύο μηνών.
- 21 Με συστημένη επιστολή της 26ης Αυγούστου 1999, το AEW ενημέρωσε το VFSIPH για την πρόθεση της Επιτροπής να ζητήσει, δυνάμει του άρθρου 24 του κανονισμού

περί συντονισμού, την επιστροφή συνολικού ποσού 15 327 449 BEF για σχέδια υλοποιηθέντα από τα De Werkgaard και GOCI για λογαριασμό του VFSIPH και το κάλεσε να υποβάλει γραπτές παρατηρήσεις το αργότερο μέχρι την 1η Οκτωβρίου 1999.

- 22 Με συστημένη επιστολή της 28ης Σεπτεμβρίου 1999, το VFSIPH υπέβαλε τις παρατηρήσεις του στο AEW.
- 23 Στις 13 Οκτωβρίου 1999, η D & T παρέδωσε την τελική έκθεση οικονομικού ελέγχου (στο εξής: έκθεση της D & T) στο AEW, το οποίο τη διαβίβασε στην Επιτροπή στις 15 Οκτωβρίου 1999 μαζί με τις παρατηρήσεις των ενδιαφερόμενων φορέων, μεταξύ των οποίων και του VFSIPH.
- 24 Στις 28 Οκτωβρίου 1999, η Επιτροπή προέβη σε δεύτερο οικονομικό έλεγχο, τη φορά αυτή απ' ευθείας στο VFSIPH, ως προς όλα τα συνδεδεμένα με αυτό CFP και για τα έτη 1997 και 1998 (στο εξής: δεύτερος έλεγχος).
- 25 Με απόφαση της 31ης Ιανουαρίου 2000 στρεφόμενη κατά του Βασιλείου του Βελγίου (στο εξής: προσβαλλόμενη απόφαση), η Επιτροπή προέβη σε μείωση ύψους 638 859 ευρώ του ανώτατου ποσού χρηματοδοτικής συνδρομής του ΕΚΤ για τη Φλαμανδική Κοινότητα στο πλαίσιο του λειτουργικού προγράμματος που προβλέπεται στην απόφαση C (94) 3059, όπως αυτή τροποποιήθηκε με την απόφαση C (99) 4286. Στην προσβαλλόμενη απόφαση διευκρινίζεται ότι η μείωση αυτή αφορά τις δράσεις των αναφερόμενων στο παράρτημά της οργανισμών και/ή φορέων, στους οποίους περιλαμβάνονται το VFSIPH και τα CFP De Werkgaard και GOCI.
- 26 Με συστημένη επιστολή της 21ης Φεβρουαρίου 2000, το AEW πληροφόρησε το VFSIPH ότι, με έγγραφο της 15ης Φεβρουαρίου 2000, η Επιτροπή ζήτησε τις

παρατηρήσεις του επί της εκθέσεως για τον δεύτερο έλεγχο (στο εξής: δεύτερη έκθεση ελέγχου) και το κάλεσε να διαβιβάσει ενδεχόμενες δικές του παρατηρήσεις μέχρι τις 6 Μαρτίου 2000.

- 27 Με συστημένη επιστολή της 23ης Φεβρουαρίου 2000, η οποία παρελήφθη στις 24 Φεβρουαρίου 2000, το AEW διαβίβασε στο VFSIPH την προσβαλλόμενη απόφαση και το ενημέρωσε ότι, σε εκτέλεση της αποφάσεως αυτής, είχε την υποχρέωση να του ζητήσει την επιστροφή ποσού ύψους 7 502 564 BEF (181 067 ευρώ κατά την 25η Νοεμβρίου 1994, ημερομηνία εγκρίσεως του λειτουργικού προγράμματος).
- 28 Μέχρι τις 29 Ιανουαρίου 2003, η Επιτροπή δεν είχε ακόμη ολοκληρώσει τη διαδικασία σχετικά με τις παρατυπίες που διαπιστώθηκαν με τη δεύτερη έκθεση ελέγχου.

Η προσβαλλόμενη απόφαση

- 29 Η Επιτροπή, παραπέμποντας με την προσβαλλόμενη απόφαση στα αποτελέσματα του πρώτου ελέγχου, διαπίστωσε ότι το προσφεύγον παρέβη, αφενός, το άρθρο 17 του κανονισμού περί συντονισμού, δηλώνοντας στο ΕΚΤ για το έτος 1997 τις πραγματικές δαπάνες των De Werkgaard και GOCI — αν και είχε καταβάλει σε αυτά μικρότερα κατ' αποκοπήν ποσά — και διεκδικώντας κατ' αυτόν τον τρόπο μια υπερβολική οικονομική συμμετοχή του ΕΚΤ, και, αφετέρου, όσον αφορά την περίπτωση GOCI, το άρθρο 2 του κανονισμού ΕΚΤ, αποδεχόμενο υπερβολικά υψηλό αριθμό εκπαιδευτικών ωρών από το GOCI, λόγω εξομολώσεως αργιών και ημερών άδειας με ημέρες εκπαιδεύσεως.

30 Στην έβδομη αιτιολογική σκέψη της προσβαλλόμενης απόφασης η Επιτροπή αναφέρει ότι, «αφού εξέτασε τις παρατηρήσεις των δικαιούχων των συνδρομών και εχόντων την πρωτοβουλία των σχετικών σχεδίων, κατέληξε ότι η επιχειρηματολογία τους δεν μπορεί να γίνει δεκτή για τους ακόλουθους λόγους, οι οποίοι διευκρινίζονται στο παράρτημα:

— παράβαση του άρθρου 17 του κανονισμού [περί συντονισμού] (όσον αφορά [...] τα VFSIPH-GOCI και De Werkgaard)

— παράβαση του άρθρου 2 του κανονισμού [EKT] (όσον αφορά [...] το VFSIPH-GOCI)».

31 Στο παράρτημα της προσβαλλόμενης απόφασης, οι «[λ]όγοι για τους οποίους δεν μπορούν να γίνουν δεκτές οι παρατηρήσεις των φορέων των σχεδίων και/ή των αρμόδιων αρχών» παρατίθενται ως εξής:

«Το VFSIPH υπολογίζει την κοινοτική συνδρομή με βάση τις πραγματικές δαπάνες των φορέων των σχεδίων/[...] CFP. Ωστόσο, οι πραγματικές δαπάνες του VFSIPH, το οποίο έχει στα πλαίσια αυτού του φακέλου την ιδιότητα του αιτούντος, μειώνονται, για εκπαίδευση 1 800 ωρών ανά έτος, κατά 550 000 BEF (πριν από την τιμαριθμική αναπροσαρμογή), ποσό που αυξάνεται κατά 26 000 BEF (εκπαίδευση εργάτη) και κατά 39 000 BEF (εκπαίδευση υπαλλήλου). Αυτό μεταφράζεται σε δαπάνη 320 BEF ανά πραγματική ώρα εκπαίδευσης εργάτη $[(550\ 000 + 26\ 000)/1\ 800]$ και 327,22 BEF ανά πραγματική ώρα εκπαίδευσης υπαλλήλου $[(550\ 000 + 39\ 000)/1\ 800]$ αντίστοιχα. Για τη διόρθωση ελήφθησαν υπόψη τα ποσά που πραγματι καταβλήθηκαν από το VFSIPH, κατόπιν τιμαριθμικής αναπροσαρμογής.

Δεδομένου, εντούτοις, ότι το VFSIPH δηλώνει τις δαπάνες των CFP/φορέων των σχεδίων χωρίς να αφαιρεί τη διαφορά της δαπάνης ανά εκπαιδευτική ώρα, το VFSIPH λαμβάνει μια υπερβολικά αυξημένη βάση υπολογισμού, ζητεί υπερβολικά υψηλή οικονομική συμμετοχή του ΕΚΤ και ουδόλως λαμβάνει υπόψη το άρθρο 17 του κανονισμού [περί συντονισμού] (ανώτατη συμμετοχή του Ταμείου).

Η προπαρατεθείσα επιχειρηματολογία αφορά τον φάκελο VFSIPH GOCI και De Werkgaard.

Επιπλέον, όσον αφορά το CFP GOCI, διαπιστώθηκε ότι οι αργίες και οι ημέρες άδειας είχαν εξομοιωθεί με ημέρες εκπαίδευσης. Αυτό συνεπάγεται διόρθωση κατά 13 % επί των ωρών που δέχθηκε το VFSIPH, σύμφωνα με το άρθρο 2 του κανονισμού [ΕΚΤ] και με τους κανόνες ΕΚΤ που υιοθέτησε το 1997 η αρμόδια αρχή.»

- 32 Το εν λόγω παράρτημα περιλαμβάνει, τέλος, ένα «διορθωτικό υπολογισμό», ο οποίος έγινε «με βάση τα κοινοποιηθέντα από το VFSIPH και την αρμόδια αρχή ποσά». Η δομή του υπολογισμού αυτού μπορεί να περιγραφεί ως ακολούθως.
- 33 Κατ' αρχάς, η Επιτροπή υποδεικνύει το ποσό που πραγματικά καταβλήθηκε από το προσφεύγον, σύμφωνα με το σύστημα επιδοτήσεως κατ' αποκοπήν, στο οικείο CFP («χορηγηθέν ποσό»). Έτσι, κατά την Επιτροπή, το προσφεύγον επιδότησε το De Werkgaard με ποσό ύψους 14 471 188 BEF για 25 εκπαιδευτικά προγράμματα και το GOCI με ποσό ύψους 26 635 331 BEF για 45 εκπαιδευτικά προγράμματα.
- 34 Ακολούθως, η Επιτροπή υποδεικνύει τον αριθμό των προσφερθέντων από το CFP εκπαιδευτικών ωρών που, σύμφωνα με το προσφεύγον, μπορούν να επιλεγούν για συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ («αποδεκτές ώρες»). Η Επιτροπή αναγνωρίζει ως επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ εκπαιδευτικές ώρες τις κατά το

προσφεύγον «αποδεκτές ώρες», με την επιφύλαξη, για την περίπτωση του GOCI, της μειώσεώς τους κατά 13 %, ώστε να εξαιρεθούν οι ώρες που αντιστοιχούν σε αργίες και ημέρες άδειας. Οι επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση ώρες ανέρχονται, κατ' αυτόν τον τρόπο, σε 17 563 για το De Werkgaard και σε 26 694 για το GOCI.

35 Εν συνεχεία, προκειμένου να υπολογίσει το «επιλέξιμο προς δήλωση [...] στο ΕΚΤ ποσό», η Επιτροπή πολλαπλασιάζει το «χορηγηθέν ποσό» με ένα συντελεστή (στο εξής: συντελεστής μείωσης), ώστε να μειώσει τη συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ κατά το ποσό που η ίδια θεωρεί ότι δεν μπορεί να αποτελέσει αντικείμενο συγχρηματοδοτήσεως. Ειδικότερα, ο συντελεστής μείωσης προκύπτει, για καθέναν από τους δύο φακέλους, από τη σχέση μεταξύ του αριθμού των επιλέξιμων για συγχρηματοδότηση ωρών (17 563 και 26 694 αντίστοιχα) και του αριθμού των εκπαιδευτικών ωρών που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό των δηλωθέντων εκπαιδευτικών προγραμμάτων (25 και 45 αντίστοιχα) επί 1 800 ώρες.

36 Η Επιτροπή καθορίζει το ποσό συνδρομής του ΕΚΤ, το οποίο δικαιούται το προσφεύγον («άνωτατη αποδεκτή συνδρομή του ΕΚΤ»), εφαρμόζοντας στο «επιλέξιμο προς δήλωση στο ΕΚΤ ποσό», όπως προέκυψε με την αναφερθείσα στην προηγούμενη σκέψη μέθοδο (5 647 944 BEF και 8 777 821 BEF αντίστοιχα), ποσοστό 45 % που αποτελεί το ανώτατο εφαρμωστέο εν προκειμένω ποσοστό συμμετοχής του ΕΚΤ.

37 Τέλος, αφού υπενθυμίζει το «δηλωθέν ποσό» στο ΕΚΤ και το χορηγηθέν από το ΕΚΤ ποσό συνδρομής (ίσο με 45 % του «δηλωθέντος ποσού»), η Επιτροπή διαπιστώνει, όσον αφορά τόσο τον φάκελο De Werkgaard όσο και τον φάκελο GOCI, διαφορά μεταξύ του ποσού που έλαβε και του ποσού που εδικαιούτο το προσφεύγον ως συνδρομή από το ΕΚΤ, η οποία αποτελεί το αχρεωστήτως καταβληθέν στο προσφεύγον. Το αχρεωστήτως καταβληθέν ανερχόταν σε 3 560 040 BEF και σε 3 942 524 BEF για τους φακέλους De Werkgaard και GOCI αντίστοιχα, ήτοι συνολικά στο αναφερόμενο στην ανωτέρω σκέψη 27 ποσό των 181 067 ευρώ.

Η διαδικασία και τα αιτήματα των διαδίκων

- 38 Το προσφεύγον άσκησε την παρούσα προσφυγή με δικόγραφο που κατέθεσε στη Γραμματεία του Πρωτοδικείου στις 25 Απριλίου 2000.
- 39 Η έγγραφη διαδικασία περατώθηκε την 1η Δεκεμβρίου 2000.
- 40 Κατόπιν εκθέσεως του εισηγητή δικαστή, το Πρωτοδικείο (τέταρτο τμήμα) προχώρησε στην προφορική διαδικασία και, στο πλαίσιο των προβλεπόμενων από το άρθρο 64 του Κανονισμού Διαδικασίας του Πρωτοδικείου μέτρων οργάνωσης της διαδικασίας, ζήτησε από την καθής να προσκομίσει την αναφερόμενη στην ανωτέρω σκέψη 11 απόφασή της C (99) 4286, της 23ης Δεκεμβρίου 1999, και από τους διαδίκους να απαντήσουν γραπτώς σε σειρά ερωτήσεων. Οι διάδικοι ανταποκρίθηκαν στο αίτημα αυτό εντός των ταχθειςών προθεσμιών.
- 41 Οι διάδικοι αγόρευσαν και απάντησαν στις ερωτήσεις του Πρωτοδικείου κατά την επ' ακροατηρίου συζήτηση της 29ης Ιανουαρίου 2003.
- 42 Το προσφεύγον ζητεί από το Πρωτοδικείο:
- να ακυρώσει την προσβαλλόμενη απόφαση
  - να καταδικάσει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.

43 Η καθής ζητεί από το Πρωτοδικείο:

- να απορρίψει την προσφυγή·

- να καταδικάσει το προσφεύγον στα δικαστικά έξοδα.

Σκεπτικό

Επί του παραδεκτού

- 44 Εκ προοιμίου, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσβαλλόμενη απόφαση επιφέρει μείωση της χρηματοδοτικής συνδρομής του ΕΚΤ για το λειτουργικό πρόγραμμα αριθ. 94.3040B3 ύψους 638 859 ευρώ, καίτοι καθορίζει το αχρεωστήτως καταβληθέν στο προσφεύγον σε 181 067 ευρώ. Η διαφορά μεταξύ των δύο ποσών, ήτοι 457 792 ευρώ, αφορά ποσά τα οποία αχρεωστήτως εισέπραξε από το ΕΚΤ έτερος δικαιούχος της εν λόγω συνδρομής.
- 45 Πάντως, το προσφεύγον ζητεί με τα αιτήματά του την ακύρωση της προσβαλλόμενης αποφάσεως, χωρίς να περιορίζει ρητώς το αίτημα αυτό στο μέρος της αποφάσεως που το αφορά, στο οποίο, εξάλλου, αναφέρονται αποκλειστικά τα επιχειρήματα που προβάλλει προς στήριξη της προσφυγής του. Δεδομένου ότι το προσφεύγον δεν δικαιολόγησε κανενός είδους συμφέρον να στραφεί κατά του μέρους της αποφάσεως της Επιτροπής που αφορά τον έτερο δικαιούχο της επίδικης συνδρομής, τα αιτήματά του πρέπει να κριθούν απαράδεκτα κατά το μέρος αυτό.

Επί της ουσίας

- 46 Προς στήριξη της προσφυγής του, το προσφεύγον επικαλείται, πρώτον, προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και παράβαση ουσιώδους τύπου· δεύτερον, παράβαση των άρθρων 23 και 24 του κανονισμού περί συντονισμού· τρίτον, παράβαση του άρθρου 17 του κανονισμού περί συντονισμού· τέταρτον, παράβαση του άρθρου 2 του κανονισμού ΕΚΤ· πέμπτον, παράβαση της υποχρέωσης αιτιολογήσεως· έκτον, παραβίαση της κατά το άρθρο 10 ΕΚ αρχής της αγαστής συνεργασίας· έβδομον, παραβίαση της αρχής της δικαιολογημένης εμπιστοσύνης· όγδοον, παραβίαση της αρχής της ασφάλειας δικαίου.

Επί του πρώτου λόγου ακυρώσεως που αντλείται από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και την παράβαση ουσιώδους τύπου

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 47 Το προσφεύγον υπενθυμίζει ότι η αρχή του σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας επιτάσσει να παρέχεται η δυνατότητα σε κάθε πρόσωπο, κατά του οποίου μπορεί να ληφθεί βλαπτική απόφαση, να καταστήσει λυσιτελώς γνωστή την άποψή του όσον αφορά τα προς στήριξη της αποφάσεως αυτής εις βάρος του στοιχεία (απόφαση της 6ης Δεκεμβρίου 1994, T-450/93, Lisrestal κ.λπ. κατά Επιτροπής, Συλλογή 1994, σ. II-1177, σκέψη 42). Εν προκειμένω, η Επιτροπή παραβίασε διπλώς την αρχή αυτή. Αφενός, εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση χωρίς να δώσει στο προσφεύγον τη δυνατότητα να παρουσιάσει προηγουμένως τις παρατηρήσεις του επί της δεύτερης εκθέσεως ελέγχου· αφετέρου, δεν έλαβε υπόψη την εμπεριστατωμένη έκθεση της D & T επί του πρώτου ελέγχου, το πόρισμα της οποίας ήταν ευνοϊκό για το προσφεύγον.

- 48 Επιπλέον, το προσφεύγον παρατηρεί ότι το άρθρο 24, παράγραφος 1, του κανονισμού περί συντονισμού απαιτεί, στην περίπτωση που η χορηγηθείσα χρηματοδοτική συνδρομή δεν φαίνεται δικαιολογημένη, να προβαίνει η Επιτροπή σε κατάλληλη εξέταση της περιπτώσεως στα πλαίσια της εταιρικής σχέσεως, ζητώντας ιδίως από το κράτος μέλος ή τις αρμόδιες αρχές που αυτό ορίζει για την υλοποίηση της δράσεως, να της υποβάλουν παρατηρήσεις εντός συγκεκριμένης προθεσμίας. Συναφώς, ισχυρίζεται ότι η δυνατότητα αυτή που, κατά τη νομολογία, συνιστά ουσιώδη τύπο επί ποινή ακυρότητας της εκδοθείσας πράξεως (αποφάσεις της 7ης Μαΐου 1991, C-291/89, *Interhotel* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-2257, σκέψη 17, και C-304/89, *Oliveira* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1991, σ. I-2283, σκέψη 21), δεν δόθηκε στις βελγικές αρχές, δεδομένου ότι τα αποτελέσματα του δεύτερου ελέγχου και η πρόσκληση υποβολής σχετικών παρατηρήσεων κοινοποιήθηκαν στο ΑΕΩ μόλις στις 15 Φεβρουαρίου 2000, ήτοι μετά την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης.
- 49 Το προσφεύγον τονίζει ότι, καίτοι η Επιτροπή αναφέρεται με την προσβαλλόμενη απόφαση αποκλειστικά στον πρώτο έλεγχο, η απόφαση αυτή στηρίζεται επίσης, στην πραγματικότητα, σε γεγονότα που διαπιστώθηκαν από την Επιτροπή μόνον κατά τον δεύτερο έλεγχο. Μετά τον δεύτερο έλεγχο τέθηκε υπό αμφισβήτηση το σύστημα της κατ' αποκοπήν επιδοτήσεως των CFP, το οποίο κρίθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση ότι αντιβαίνει στο άρθρο 17 του κανονισμού περί συντονισμού.
- 50 Χωρίς τη δεύτερη έκθεση ελέγχου η Επιτροπή δεν θα μπορούσε να καταλήξει στις διαπιστώσεις στις οποίες στηρίχθηκε η προσβαλλόμενη απόφαση. Προκειμένου να υπολογίσει το φερόμενο ως αχρεωστήτως καταβληθέν ποσό της συνδρομής, η Επιτροπή εφάρμοσε στην προσβαλλόμενη απόφαση μέθοδο υπολογισμού διαφορετική από εκείνη της πρώτης εκθέσεως ελέγχου, ήτοι αυτήν ακριβώς που εφαρμόστηκε στη δεύτερη έκθεση ελέγχου.
- 51 Ως προς την έκθεση της D & T, το προσφεύγον παρατηρεί ότι το κεφάλαιο 2 αφορά ένα συνολικό έλεγχο του VFSIPH, ο οποίος είχε ιδίως ως στόχο να επαληθεύσει αν το εφαρμοζόμενο σύστημα επέτρεπε, σε γενικές γραμμές, την ορθή μεταφορά των στοιχείων των CFP στη δήλωση προς το ΕΚΤ. Επομένως, η Επιτροπή δεν μπορούσε απλώς να αγνοήσει την έκθεση αυτή, καθόσον μάλιστα ο πρώτος έλεγχος πραγματοποιήθηκε σε επίπεδο σχεδίων.

- 52 Η καθής υποστηρίζει ότι τήρησε αυστηρώς τη διαδικασία του άρθρου 24, παράγραφος 1, του κανονισμού περί συντονισμού, καθώς και τις εκτεθείσες στην προπαρατεθείσα απόφαση Lisrestal κ.λπ. κατά Επιτροπής εγγυήσεις, διαβιβάζοντας τόσο στις βελγικές αρχές όσο και σε σημαντικό αριθμό ενδιαφερομένων (μεταξύ των οποίων το προσφεύγον και το GOCI) το έγγραφο της 17ης Αυγούστου 1999 για την υποβολή των παρατηρήσεών τους εντός δύο μηνών. Προσθέτει δε ότι όλα τα μέρη κλήθηκαν προηγουμένως να υποβάλουν τις παρατηρήσεις τους επί της πρώτης εκθέσεως ελέγχου.
- 53 Η καθής επισημαίνει ότι η αιτίαση του προσφεύγοντος σχετικά με τη δεύτερη έκθεση ελέγχου στηρίζεται στην εσφαλμένη βάση ότι το περιεχόμενο αυτής της εκθέσεως ασκεί επιρροή στην προσβαλλόμενη απόφαση. Στην πραγματικότητα, η απόφαση αυτή στηρίζεται αποκλειστικά στα αποτελέσματα του πρώτου ελέγχου και της επακόλουθης διαδικασίας του άρθρου 24 του κανονισμού περί συντονισμού. Όλες οι εκτεθείσες στην εν λόγω απόφαση παρατυπίες (συστηματική απόκλιση μεταξύ των δηλωθεισών στο ΕΚΤ και των καταβληθεισών από το προσφεύγον δαπανών, δήλωση εκπαιδευτικών ωρών κατά τη διάρκεια ημερών αργίας, κ.λπ.) είχαν πράγματι αναλυθεί στην πρώτη έκθεση ελέγχου.
- 54 Η καθής αναγνωρίζει ότι τα αριθμητικά μεγέθη στην προσβαλλόμενη απόφαση διαφέρουν από εκείνα της πρώτης εκθέσεως ελέγχου, παρατηρώντας, πάντως, ότι αυτό δεν είναι παρά μόνον η συνέπεια της εφαρμογής της αρχής της εκατέρωθεν ακροάσεως, δεδομένου ότι έλαβε υπόψη της τις υποβληθείσες από το προσφεύγον και το ΑΕΩ παρατηρήσεις επί της πρώτης εκθέσεως ελέγχου. Συγκεκριμένα, η καθής έλαβε υπόψη με την απόφασή της, κατόπιν αιτήματος του προσφεύγοντος, τιμαριθμικές αναπροσαρμογές, επιδοτήσεις για εξοπλισμούς και τα οριστικά ποσά που δήλωσε το προσφεύγον, σύμφωνα με τα στοιχεία που υπέβαλε το ΑΕΩ σε παράρτημα της επιστολής του της 5ης Μαΐου 1999.
- 55 Όσον αφορά τους πραγματοποιηθέντες ελέγχους, η καθής ισχυρίζεται ότι δεν υφίσταται διαφορά μεθόδου μεταξύ εκείνων της πρώτης εκθέσεως ελέγχου και αυτών της προσβαλλόμενης αποφάσεως, παρά μόνο διαφορά παρουσιάσεως των ίδιων υπολογισμών. Η καθής τονίζει ότι το προσφεύγον σε καμία περίπτωση δεν απέδειξε ότι οι υπολογισμοί της εν λόγω αποφάσεως βασιζονται στους υπολογισμούς της δεύτερης εκθέσεως ελέγχου.

- 56 Η καθής διευκρινίζει ότι δεν είναι απολύτως ακριβές, όπως υποστηρίζει το προσφεύγον, ότι ο πρώτος έλεγχος πραγματοποιήθηκε αποκλειστικά σε επίπεδο σχεδίων. Συγκεκριμένα, επρόκειτο για μια έρευνα ολόκληρης της αλυσίδας ροής κεφαλαίων προς τα δειγματοληπτικά επιλεγμένα σχέδια, επικεντρωμένη κατά τρόπο συστηματικό στο προσφεύγον.
- 57 Όσον αφορά, τέλος, την έκθεση της D & T, η καθής ισχυρίζεται ότι αντικείμενο της είναι τα σχέδια, ενώ το διαπιστωθέν με την προσβαλλόμενη απόφαση πρόβλημα του συστήματος δεν έγκειται στην εκτέλεση των σχεδίων από τα CFP ούτε στην ακρίβεια των στοιχείων των CFP στη δήλωση προς το ΕΚΤ, αλλά στη δήλωση προς το ΕΚΤ από το προσφεύγον των δαπανών που συνδέονται με τα εν λόγω σχέδια και στην απόκλιση μεταξύ των στοιχείων αυτών και των ποσών που πραγματικά καταβλήθηκαν από το προσφεύγον στα CFP. Δεδομένου ότι η έκθεση της D & T δεν αφορά αυτό το ζήτημα, μπορούσε να μη ληφθεί υπόψη ως προς την κολασθείσα με την εν λόγω απόφαση παρατυπία.
- 58 Μόνον ένα τμήμα της εκθέσεως της D & T θίγει το ζήτημα αυτό, ήτοι το σημείο 2.4.4, το οποίο συνοψίζει τις αντιρρήσεις της Επιτροπής. Οι παρατηρήσεις της D & T αφορούν, εντούτοις, αποκλειστικά το γεγονός ότι οι δηλωθείσες από το προσφεύγον δαπάνες αντιστοιχούν στις εκτιθέμενες από τα CFP, χωρίς την παραμικρή μεία για την απόκλιση μεταξύ των δαπανών του προσφεύγοντος και των δηλώσεων προς την Επιτροπή.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 59 Πρώτον, επιβάλλεται να υπενθυμιστεί ότι, κατά πάγια νομολογία, ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας, στο πλαίσιο οποιασδήποτε διαδικασίας που κινείται εναντίον ενός προσώπου και είναι ικανή να καταλήξει σε βλαπτική γι' αυτό πράξη, συνιστά θεμελιώδη αρχή του κοινοτικού δικαίου και πρέπει να διασφαλίζεται, ακόμη και ελλείψει ειδικής κανονιστικής ρυθμίσεως. Η αρχή αυτή επιτάσσει να παρέχεται η δυνατότητα σε κάθε πρόσωπο, κατά του οποίου μπορεί να ληφθεί βλαπτική από-

φαση, να καταστήσει λυσιτελώς γνωστή την άποψή του όσον αφορά τα προς στήριξη της αποφάσεως αυτής εις βάρος του στοιχεία (αποφάσεις της 24ης Οκτωβρίου 1996, C-32/95 P, Επιτροπή κατά Lisrestal κ.λπ., Συλλογή 1996, σ. I-5373, σκέψη 21, και της 21ης Σεπτεμβρίου 2000, C-462/98 P, Mediocurso κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. I-7183, σκέψη 36· προαναφερθείσα απόφαση Lisrestal κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 42).

- 60 Κατά πάγια, επίσης, νομολογία, μια απόφαση της Επιτροπής περί μείωσης ή καταργήσεως χρηματοδοτικής συνδρομής του ΕΚΤ μπορεί να αφορά άμεσα και ατομικά τους δικαιούχους της συνδρομής και να είναι βλαπτική γι' αυτούς, παρά το γεγονός ότι το οικείο κράτος μέλος είναι ο μοναδικός συνομιλητής του ΕΚΤ κατά τη διοικητική διαδικασία. Πράγματι, οι δικαιούχοι της συνδρομής υφίστανται τις οικονομικές συνέπειες της αποφάσεως περί μείωσης ή καταργήσεως, καθόσον αυτοί είναι υπεύθυνοι κατά κύριο λόγο για την επιστροφή των αχρεωστήτως καταβληθέντων ποσών (βλ., κατά την έννοια αυτή, προαναφερθείσα απόφαση Lisrestal κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψεις 43 έως 48 και την παρατιθέμενη νομολογία).
- 61 Από τα προεκτεθέντα προκύπτει ότι η Επιτροπή, η οποία αναλαμβάνει μόνη, έναντι των δικαιούχων της συνδρομής του ΕΚΤ, τη νομική ευθύνη της αποφάσεως περί μείωσης της συνδρομής, δεν μπορεί να εκδώσει την απόφαση αυτή χωρίς προηγουμένως να δώσει στους δικαιούχους τη δυνατότητα, ή χωρίς να βεβαιωθεί ότι είχαν τη δυνατότητα, να γνωστοποιήσουν λυσιτελώς την άποψή τους σχετικά με τη σχεδιαζόμενη μείωση της συνδρομής (βλ., κατά την έννοια αυτή, προαναφερθείσα απόφαση Lisrestal κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 49, και απόφαση της 16ης Ιουλίου 1998, T-72/97, Proderec κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-2847, σκέψη 127).
- 62 Δεύτερον, επιβάλλεται η υπόμνηση ότι το Δικαστήριο έχει αποφανθεί ότι, λαμβανομένης υπόψη της αποφασιστικής συμμετοχής του και της σημασίας των ευθυνών που αναλαμβάνει για την υποβολή και τον έλεγχο της χρηματοδοτήσεως των εκπαιδευτικών προγραμμάτων από το ΕΚΤ, η δυνατότητα του ενδιαφερόμενου κράτους μέλους να υποβάλλει τις παρατηρήσεις του πριν από τη λήψη οριστικής αποφάσεως περί μείωσης αποτελεί ουσιώδη τύπο, η μη τήρηση του οποίου συνε-

πάγεται την ακυρότητα της απόφασης αυτής (προαναφερθείσες αποφάσεις Interhotel κατά Επιτροπής, σκέψη 17, και Oliveira κατά Επιτροπής, σκέψη 21).

63. Εν προκειμένω, από τον φάκελο της υποθέσεως και ιδίως από τα διαλαμβανόμενα στις ανωτέρω σκέψεις 14 έως 18 και 20 έως 23 πραγματικά περιστατικά προκύπτει ότι το προσφεύγον και το ΑΕΩ ήσαν ενήμερα για τα αποτελέσματα του πρώτου ελέγχου, καθώς και για την πρόθεση της Επιτροπής να μειώσει τη συνδρομή του ΕΚΤ λόγω των διαπιστωθεισών κατά τον έλεγχο αυτό παρατυπιών, και ότι τους δόθηκε η ευκαιρία να υποβάλουν τις σχετικές παρατηρήσεις τους πριν από την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης.
64. Πάντως, προκειμένου να εξακριβωθεί αν η Επιτροπή εκπλήρωσε ορθώς τις υποχρεώσεις της, ήτοι, αφενός, να βεβαιωθεί ότι το προσφεύγον είχε εν προκειμένω τη δυνατότητα να γνωστοποιήσει λυσιτελώς την άποψή του πριν από την έκδοση απόφασης περί μείωσης της χρηματοδοτικής συνδρομής του ΕΚΤ και, αφετέρου, να επιτρέψει στο οικείο κράτος μέλος να κάνει το ίδιο, επιβάλλεται να εξεταστούν τα δύο επιχειρήματα που αντλεί το προσφεύγον από την απουσία εκτιμήσεως της εκθέσεως της D & T και από την απουσία προηγούμενης κοινοποίησης της δεύτερης εκθέσεως ελέγχου αντίστοιχα.
65. Όσον αφορά την απουσία εκτιμήσεως της εκθέσεως της D & T, πρέπει να τονιστεί ότι, εν πάση περιπτώσει, δεν συνιστά προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας του προσφεύγοντος. Πράγματι, αφενός, δεν αμφισβητείται ότι τα στοιχεία που έγιναν δεκτά από την Επιτροπή σε βάρος του προσφεύγοντος με την προσβαλλόμενη απόφαση δεν προέρχονται από την έκθεση της D & T (η οποία, άλλωστε, υποβλήθηκε από το ΑΕΩ προς διευκόλυνση των οικείων φορέων) και, αφετέρου, το προσφεύγον δεν ισχυρίζεται ούτε διαμαρτύρεται ότι δεν είχε τη δυνατότητα να παρουσιάσει τις σχετικές με την έκθεση αυτή παρατηρήσεις του.
66. Όσον αφορά την απουσία προηγούμενης κοινοποίησης της δεύτερης εκθέσεως ελέγχου, από τον φάκελο της υποθέσεως προκύπτει ότι η έκθεση αυτή, συνταχθείσα μετά τον έλεγχο που πραγματοποιήθηκε στις 28 Οκτωβρίου 1999, διαβιβάστηκε κατ'

αρχάς στο ΑΕΩ με έγγραφο της Επιτροπής της 15ης Φεβρουαρίου 2000, το οποίο περιείχε πρόσκληση προς υποβολή παρατηρήσεων επί του ελέγχου, και εν συνεχεία, στις 21 Φεβρουαρίου 2000, διαβιβάστηκε στο προσφεύγον με φροντίδα του ΑΕΩ. Συνεπώς, δεν αμφισβητείται ότι ούτε το ΑΕΩ ούτε το προσφεύγον είχαν τη δυνατότητα να γνωστοποιήσουν την άποψή τους επί της δεύτερης εκθέσεως ελέγχου πριν από την έκδοση της προσβαλλόμενης απόφασης στις 31 Ιανουαρίου 2000.

- 67 Υπό τις συνθήκες αυτές, προκειμένου να κριθεί αν υπήρξε εν προκειμένω προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας του προσφεύγοντος και παράβαση του τύπου που προβλέπεται στο άρθρο 24, παράγραφος 1, του κανονισμού περί συντονισμού, πρέπει να προσδιορισθεί αν η Επιτροπή ορθώς εξέδωσε την προσβαλλόμενη απόφαση, χωρίς να δώσει προηγουμένως στο προσφεύγον και στο ΑΕΩ τη δυνατότητα να γνωστοποιήσουν την άποψή τους επί του περιεχομένου της δεύτερης εκθέσεως ελέγχου.
- 68 Συναφώς, η καθής ισχυρίζεται ότι ο πρώτος και ο δεύτερος έλεγχος εντάσσονται στο πλαίσιο δύο αυστηρώς διακριτών διαδικασιών. Η προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται αποκλειστικά σε στοιχεία που προέκυψαν κατά τον πρώτο έλεγχο, επί των οποίων το προσφεύγον έλαβε θέση δύο φορές. Επομένως, ο δεύτερος έλεγχος ουδεμία επιρροή άσκησε στην προσβαλλόμενη απόφαση.
- 69 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι ο πρώτος έλεγχος είχε ως αντικείμενο την επαλήθευση της εκτελέσεως, κατά το έτος 1997, εκπαιδευτικών σχεδίων, τα οποία συγχρηματοδοτήθηκαν από το ΕΚΤ στο πλαίσιο του λειτουργικού προγράμματος αριθ. 94.3040B3, κατόπιν δειγματοληπτικής επιλογής. Ο έλεγχος που διενεργήθηκε στα CFP αποκάλυψε, κατά την Επιτροπή, παρατυπίες προσιδιάζουσες σε κάθε σχέδιο, αλλά και μια παρατυπία «του συστήματος» στο επίπεδο του VFSIPH, αφορώσα τον τρόπο δήλωσης στο ΕΚΤ των δαπανών που πραγματοποιήθηκαν στο πλαίσιο των συγχρηματοδοτούμενων από το ΕΚΤ σχεδίων.

- 70 Ο δεύτερος έλεγχος διενεργήθηκε μετά την ανακάλυψη της φερόμενης παρατυπίας του συστήματος και, κατά συνέπεια, αφορούσε το ίδιο το VFSIPH και το σύνολο των σχεδίων, για τα οποία το VFSIPH είχε ζητήσει τη συνδρομή του ΕΚΤ.
- 71 Η δεύτερη έκθεση ελέγχου εμφανίζει, επομένως, τα αποτελέσματα ενός ελέγχου που διενεργήθηκε από τις υπηρεσίες της Επιτροπής επί του συνόλου των δηλώσεων δαπανών που υπέβαλε το VFSIPH προς το ΕΚΤ για τα έτη 1997 και 1998 και έχει, κατά συνέπεια, ευρύτερο αντικείμενο από την πρώτη έκθεση ελέγχου, η οποία αφορούσε ορισμένα μόνον εκπαιδευτικά σχέδια που εκτελέστηκαν κατά το έτος 1997. Η δεύτερη έκθεση περιέχει, πάντως, αναφορές σε σχέδια που εκτελέστηκαν κατά το έτος 1997 από τα CFP De Werkgaard και GOCl, τα οποία αποτέλεσαν αντικείμενο του πρώτου ελέγχου.
- 72 Κατόπιν αυτών, επιβάλλεται η παρατήρηση ότι το προσφεύγον στηρίζει το κύριο μέρος της επιχειρηματολογίας του στον ισχυρισμό ότι η Επιτροπή εφάρμοσε στην προσβαλλόμενη απόφαση διαφορετική μέθοδο υπολογισμού του φερόμενου ως αχρεωστήτως καταβληθέντος ποσού συνδρομής έναντι αυτής που εφάρμοσε στην πρώτη έκθεση ελέγχου, ήτοι αυτής ακριβώς που εφαρμόστηκε στη δεύτερη έκθεση ελέγχου. Επομένως, με την αιτίασή του περί απουσίας προηγούμενης κοινοποίησης της δεύτερης εκθέσεως ελέγχου, το προσφεύγον επιδιώκει, κατ' ουσίαν, να αναγνωριστεί η απουσία προηγούμενης εκατέρωθεν ακροάσεως ως προς τη συλλογιστική που οδήγησε τελικά την Επιτροπή στην εκτίμηση περί αχρεωστήτως καταβληθείσας συνδρομής. Τούτο προκύπτει, εξάλλου, και από το συμπέρασμα στο παράρτημα 2 του υπομνήματος απαντήσεως, όπου το προσφεύγον διαμαρτύρεται για το γεγονός ότι η Επιτροπή δεν του έδωσε τη δυνατότητα να γνωστοποιήσει προηγουμένως τις παρατηρήσεις του επί της συλλογιστικής της αποφάσεως αυτής (και όχι της πρώτης εκθέσεως ελέγχου), η οποία συνίσταται στον καθορισμό του επιλέξιμου προς δήλωση στο ΕΚΤ ποσού («ποσό επιδοτήσεως από το VFSIPH για τις επιλέξιμες για συνδρομή του ΕΚΤ εκπαιδευτικές ώρες») μέσω της εφαρμογής ενός συντελεστή μειώσεως με παρονομαστή «τον ανώτατο αριθμό των ωρών που θα μπορούσαν δυνητικά να πραγματοποιηθούν (45 000)», και όχι τον αριθμό των «ωρών που όντως πραγματοποιήθηκαν (21 342)».
- 73 Το προσφεύγον προσκόμισε, επιπλέον, συγκεκριμένα στοιχεία που δεικνύουν ότι η δεύτερη έκθεση ελέγχου και η προσβαλλόμενη απόφαση, παρά τις διαφορές στην παρουσίαση των στοιχείων, χρησιμοποιούν κοινή μεθοδολογία, η οποία συνίσταται στον καθορισμό του επιλέξιμου προς δήλωση στο ΕΚΤ ποσού μέσω του υπολογι-

σμού μόνον του μέρους των χορηγηθέντων στα CFP ποσών που προκύπτει από τη σχέση μεταξύ των επιλέξιμων για συγχρηματοδότηση ωρών που όντως πραγματοποιήθηκαν και του γινομένου που προκύπτει από τον πολλαπλασιασμό των δηλωθέντων εκπαιδευτικών προγραμμάτων επί 1 800 ώρες. Η καθής δεν αμφισβήτησε, εξάλλου, ότι η προσέγγιση αυτή είναι κοινή στις δύο ανωτέρω πράξεις.

- 74 Αντιθέτως, η καθής αμφισβητεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση αφήνεται της μεθόδου που χρησιμοποιήθηκε στην πρώτη έκθεση ελέγχου για τον υπολογισμό του αχρεωστήτως καταβληθέντος. Οι μόνες σημαντικές διαφορές μεταξύ των δύο πράξεων αφορούν τα αποτελέσματα του υπολογισμού και οφείλονται, ακριβώς, στο γεγονός ότι η καθής δέχθηκε με την προσβαλλόμενη απόφαση τα οριστικά στοιχεία που κοινοποίησε το ΑΕΩ με τις συνημμένες στην επιστολή του προς την Επιτροπή της 5ης Μαΐου 1999 παρατηρήσεις (μνημονευθείσα ανωτέρω, σκέψη 18), οι οποίες αποτελούσαν, κατ' ουσίαν, επανάληψη των παρατηρήσεων που υπέβαλε το προσφεύγον στο ΑΕΩ με επιστολή της 16ης Μαρτίου 1999 (αναφερθείσα ανωτέρω, σκέψη 17).
- 75 Πάντως, επιβάλλεται, συναφώς, να τονιστεί ότι, δεδομένου ότι η Επιτροπή προσάπτει με την προσβαλλόμενη απόφαση στο προσφεύγον μια υπερβολική απαίτηση έναντι του ΕΚΤ, η μέθοδος υπολογισμού του αχρεωστήτως καταβληθέντος αποτελεί αναπόσπαστο τμήμα της συλλογιστικής που βρίσκεται στη βάση της διαπιστώσεως αυτής. Επομένως, ο σεβασμός των δικαιωμάτων άμυνας, όπως, εξάλλου, και της υποχρέωσης αιτιολογήσεως (βλ., συναφώς, κατωτέρω σκέψεις 99 επ.), πρέπει να εξακριβώνεται και στο επίπεδο της εφαρμοζόμενης μεθόδου υπολογισμού.
- 76 Από τη σύγκριση μεταξύ του «διορθωτικού υπολογισμού» του παραρτήματος της προσβαλλόμενης αποφάσεως και των κρίσιμων αποσπασμάτων της πρώτης εκθέσεως ελέγχου προκύπτει ότι υπάρχει αξιοσημείωτη διαφορά στο αποτέλεσμα του καθορισμού του αχρεωστήτως καταβληθέντος στις δύο πράξεις και ότι αυτή η σε βάρος του προσφεύγοντος διαφορά δεν οφείλεται, όπως ισχυρίζεται η καθής, αποκλειστικά στην αποδοχή από μέρους της των κοινοποιηθέντων από το ΑΕΩ στοιχείων.

77 Όπως προκύπτει από τον κατωτέρω πίνακα, στις δύο πράξεις παρατίθενται διαφορετικά αριθμητικά μεγέθη για όλα τα στοιχεία του υπολογισμού, με εξαίρεση τις «αποδεκτές ώρες» από το προσφεύγον και τις «επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση ώρες» του φακέλου De Werkgaard.

		De Werkgaard		GOCI	
		Πρώτη έκθεση	Προσβαλλ. απόφαση	Πρώτη έκθεση	Προσβαλλ. απόφαση
1	Επιλέξιμο ποσό που δηλώθηκε στο ΕΚΤ	14 002 094	13 559 144	20 299 171	17 538 985
2	Χορηγηθέν στο CFP ποσό	13 750 000	14 471 188	24 750 000	26 635 331
3	Αποδεκτές από το VFSIPH ώρες	17 563	17 563	30 164	30 164
4	Επιλέξιμες ώρες	17 563	17 563	30 164	26 694
5	Επιδοτηθείσες με το χορηγηθέν ποσό ώρες	21 342	45 000	66 918	81 000
6	Συντελεστής μείωσης	17 563/ 21 342	17 563/ 45 000	30 164/ 66 918	26 694/ 81 000
7	Επιλέξιμο προς δήλωση ποσό	11 315 305	5 647 944	11 156 325	8 777 821
8	Συνδρομή που χορηγήθηκε στο VFSIPH	6 300 942	6 101 615	9 134 627	7 892 543
9	Συνδρομή που οφειλόταν στο VFSIPH	(5 091 887)	2 541 575	(5 020 346)	3 950 019
10	Αχρεωστήτως καταβληθέν	1 209 055	3 560 040	4 114 281	3 942 524

Οι αριθμοί εντός παρενθέσεων δεν περιλαμβάνονται στο έγγραφο, αλλά προκύπτουν μετά την εφαρμογή ποσοστού συμμετοχής του ΕΚΤ 45 % επί του επιλέξιμου προς δήλωση ποσού.

78 Πάντως, μολοντί το δηλωθέν στο ΕΚΤ ως επιλέξιμες δαπάνες ποσό (γραμμή 1 του πίνακα) και το χορηγηθέν από το προσφεύγον στα CFP ποσό (γραμμή 2 του πίνακα), όπως περιλαμβάνονται στην προσβαλλόμενη απόφαση, συμπίπτουν με τα ποσά που παρέθεσαν το ΑΕW και το προσφεύγον με τις αναφερόμενες στην ανωτέρω σκέψη 74 παρατηρήσεις τους, επιβάλλεται να τονιστεί ότι η προσβαλλόμενη απόφαση στηρίζεται, μεταξύ άλλων, σ' ένα συντελεστή μείωσης (γραμμή 6 του πίνακα) με παρονομαστή σημαντικά μεγαλύτερο από αυτόν της πρώτης εκθέσεως ελέγχου, αυξηθέντα από 21 342 σε 45 000 για το De Werkgaard και από 66 918 σε 81 000 για το GOCI.

- 79 Πράγματι, η Επιτροπή δέχθηκε στην πρώτη έκθεση ελέγχου ένα συντελεστή μείωσης με αριθμητή τις δηλωθείσες από το CFP και επιλέξιμες για συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ εκπαιδευτικές ώρες και με παρονομαστή τον συνολικό αριθμό των εκπαιδευτικών ωρών που πραγματοποίησε το CFP, για τις οποίες η Επιτροπή θεώρησε ότι επιδοτήθηκαν με το χορηγηθέν από το CFP στο VFSIPH ποσό υπό μορφή συνολικού κονδυλίου.
- 80 Στην πρώτη έκθεση ελέγχου, η Επιτροπή δικαιολόγησε την εφαρμογή, στα καταβληθέντα από το προσφεύγον στα CFP ποσά υπό μορφή συνολικού κονδυλίου, συντελεστών μείωσης με τον συγκεκριμένο παρονομαστή με βάση το γεγονός ότι με τα εν λόγω ποσά σκοπήθηκε η χρηματοδότηση όχι μόνο των επιλέξιμων για συγχρηματοδότηση από το ΕΚΤ ωρών, αλλά και των εκπαιδευτικών ωρών που υπερέβαιναν το όριο των 1 800 ωρών ανά έτος ή που αφορούσαν μαθητές οι οποίοι δεν δηλώθηκαν από το VFSIPH στο ΕΚΤ.
- 81 Δεχόμενη στην προσβαλλόμενη απόφαση παρονομαστή 45 000 και 81 000 για τους συντελεστές μείωσης, η Επιτροπή δεν διόρθωσε απλώς το ύψος του συνολικού αριθμού των εκπαιδευτικών ωρών που πραγματοποιήθηκαν από το CFP, γεγονός που θα επέτρεπε ακόμη την ταύτιση της μεθόδου υπολογισμού της προσβαλλόμενης αποφάσεως με αυτήν της πρώτης εκθέσεως ελέγχου, αλλά υιοθέτησε μια τελείως διαφορετική παράμετρο, η οποία, εξάλλου, δεν περιλαμβάνόταν στις παρατηρήσεις του ΑΕΩ και του προσφεύγοντος. Όπως ορθώς επισήμανε το προσφεύγον, λαμβάνοντας ως παράδειγμα τον υπολογισμό στον φάκελο De Werkgaard, το συνολικό κονδύλι που χορήγησε το VFSIPH δεν υπολογίζεται πλέον στην προσβαλλόμενη απόφαση επί του συνόλου των εκπαιδευτικών ωρών που όντως πραγματοποιήθηκαν από το CFP (όπως συμβαίνει στην πρώτη έκθεση), ήτοι επί 21 342 ωρών, αλλά επί του ανώτατου αριθμού ωρών που θα μπορούσαν να έχουν πραγματοποιηθεί, ίσου με το γινόμενο 25 εκπαιδευτικών προγραμμάτων επί 1 800 ώρες, ήτοι επί 45 000 ώρες.
- 82 Κατ' αυτόν τον τρόπο, καίτοι οι διορθώσεις στο δηλωθέν στο ΕΚΤ και στο καταβληθέν στα CFP ποσό, οι οποίες έγιναν με βάση τα κοινοποιηθέντα από το ΑΕΩ οριστικά στοιχεία, οδηγούν στη μείωση του, κατά την πρώτη έκθεση ελέγχου, αχρεωστήτως καταβληθέντος μέρους της συνδρομής, προκύπτει ότι στην προ-

σβαλλόμενη απόφαση το αχρεωστήτως καταβληθέν σχεδόν τριπλασιάστηκε για τον φάκελο De Werkgaard (από 1 209 055 σε 3 506 040 BEF) και μόνον ελαφρά μειώθηκε για τον φάκελο GOCI (από 4 114 281 σε 3 942 524 BEF), κυρίως λόγω της σημαντικής αύξησής του παρονομαστή των συντελεστών μειώσεως. Αν, αντιθέτως, η Επιτροπή είχε πραγματοποιήσει τους υπολογισμούς βάσει των κοινοποιηθέντων από το ΑΕΩ οριστικών στοιχείων, χωρίς να μεταβάλλει τους συντελεστές μειώσεως της πρώτης εκθέσεως ελέγχου, τα αποτελέσματα θα ήταν πολύ ευνοϊκότερα για το προσφεύγον.

83 Επομένως, επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η προσβαλλόμενη απόφαση περιέχει ένα στοιχείο αποφασιστικό για το αν και σε ποια έκταση υφίσταται αχρεωστήτως καταβληθέν (ήτοι η εκφραζόμενη με τον παρονομαστή των συντελεστών μειώσεως αξία), το οποίο δεν προκύπτει ούτε από την πρώτη έκθεση ελέγχου ούτε από τις παρατηρήσεις του ΑΕΩ και του προσφεύγοντος κατά τη διοικητική διαδικασία και το οποίο η Επιτροπή δεν μπορούσε θεμιτώς να δεχθεί σε βάρος του προσφεύγοντος, χωρίς προηγουμένως να δώσει σε αυτό και στο ΑΕΩ τη δυνατότητα να παρουσιάσουν τις σχετικές παρατηρήσεις τους.

84 Τέλος, δεν μπορεί να τεθεί, εν προκειμένω, το ερώτημα αν η διαδικαστική αυτή παρατυπία άσκησε ιδιαίτερη επιρροή στην προσβαλλόμενη απόφαση, σύμφωνα με τη νομολογία που θέτει την προϋπόθεση αυτή για την ακύρωση της προσβαλλόμενης αποφάσεως λόγω μη σεβασμού των δικαιωμάτων άμυνας (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 21ης Μαρτίου 1990, C-142/87, Βέλγιο κατά Επιτροπής, Συλλογή 1990, σ. I-959, σκέψη 48, και της 18ης Νοεμβρίου 1999, C-191/98 Ρ, Τζοάνος κατά Επιτροπής, Συλλογή 1999, σ. I-8223, σκέψη 34).

85 Πράγματι, λαμβανομένων υπόψη, αφενός, των δυσχερειών κατανοήσεως της αιτιολογίας της προσβαλλόμενης αποφάσεως, οι οποίες επισημαίνονται κατά την εξέταση του πέμπτου λόγου ακυρώσεως που αντλείται από την παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως (βλ. κατωτέρω, σκέψεις 99 επ.), καθώς και, αφετέρου, της νομολογίας που αναγνωρίζει στην Επιτροπή ευρεία εξουσία εκτιμήσεως των

περίπλοκων πραγματικών περιστατικών και λογιστικών στοιχείων ενόψει ενδεχόμενης μείωσης της συνδρομής του ΕΚΤ (αποφάσεις του Πρωτοδικείου της 15ης Σεπτεμβρίου 1998, T-180/96 και T-181/96, *Mediocurso* κατά Επιτροπής, Συλλογή 1998, σ. II-3477, σκέψη 120· της 27ης Ιανουαρίου 2000, T-194/97 και T-83/98, *Branco* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2000, σ. II-69, σκέψη 76, και της 14ης Μαΐου 2002, T-80/00, *Associação Comercial de Aveiro* κατά Επιτροπής, Συλλογή 2002, σ. II-2465, σκέψη 51), το Πρωτοδικείο δεν είναι σε θέση να αποφανθεί αν η Επιτροπή είχε, εν πάση περιπτώσει, υποχρέωση να λάβει την προσβαλλόμενη απόφαση.

- 86 Επομένως, ο πρώτος λόγος ακυρώσεως που αντλείται από την προσβολή των δικαιωμάτων άμυνας και την παράβαση ουσιώδους τύπου πρέπει να γίνει δεκτός, υπό τον περιορισμό που προκύπτει από τις ανωτέρω σκέψεις.

Επί του πέμπτου λόγου ακυρώσεως που αντλείται από την παράβαση της υποχρέωσης αιτιολόγησεως

— Επιχειρήματα των διαδίκων

- 87 Το προσφεύγον υποστηρίζει ότι η Επιτροπή δεν αιτιολόγησε επαρκώς την προσβαλλόμενη απόφαση και παρέβη, κατά συνέπεια, το άρθρο 253 ΕΚ.
- 88 Παρατηρεί ότι, κατά τη νομολογία του Πρωτοδικείου, η υποχρέωση αιτιολόγησεως έχει ιδιαίτερη βαρύτητα όταν πρόκειται για απόφαση της Επιτροπής περί μείωσης του ποσού καταβληθείσας χρηματοδοτικής συνδρομής. Παραπέμπει, συναφώς, στην προαναφερθείσα απόφαση *Lisrestal* κ.λπ. κατά Επιτροπής (σκέψη 52), όπου το Πρωτοδικείο έκρινε ότι μια απόφαση περί μείωσης της αρχικά χορηγηθείσας συνδρομής, η οποία συνεπάγεται σοβαρές συνέπειες για τους αιτούντες, πρέπει να αναφέρει σαφώς τους λόγους που δικαιολογούν τη μείωση της συνδρομής σε σχέση με το αρχικώς εγκριθέν ποσό.

- 89 Συναφώς, το προσφεύγον παρατηρεί, πρώτον, ότι στην προσβαλλόμενη απόφαση η Επιτροπή περιορίζεται σε μια σύντομη ανακεφαλαίωση των διαπιστώσεων της και δεν αναφέρει σαφώς τους λόγους απορρίψης των παρατηρήσεων του προσφεύγοντος επί της πρώτης εκθέσεως ελέγχου, καθώς και των συμπερασμάτων της εκθέσεως της D & T.
- 90 Δεύτερον, η Επιτροπή παρέλειψε, επίσης, να αναφέρει τους λόγους για τους οποίους η δεύτερη έκθεση ελέγχου δεν ελήφθη υπόψη ενόψει της εκδόσεως της προσβαλλόμενης αποφάσεως.
- 91 Τρίτον, το προσφεύγον προσάπτει στην Επιτροπή ότι δεν αιτιολόγησε την απόρριψη του συστήματος επιδοτήσεως κατ' αποκοπήν και δεν διευκρίνισε την ερμηνεία που δίδει στο άρθρο 17 του κανονισμού περί συντονισμού.
- 92 Τέταρτον, είναι σχεδόν αδύνατο να συναχθεί από τα στοιχεία της προσβαλλόμενης αποφάσεως η μέθοδος που ακολούθησε η Επιτροπή, προκειμένου να καταλήξει στην ύπαρξη αχρεωστήτως καταβληθέντος.
- 93 Το προσφεύγον προσθέτει, τέλος, ότι οι παραλείψεις της Επιτροπής είναι ακόμη σοβαρότερες, αν ληφθεί υπόψη ότι η συλλογιστική στην οποία στηρίζεται η προσβαλλόμενη απόφαση δεν αντιστοιχεί σ' αυτήν της πρώτης εκθέσεως ελέγχου και ότι η Επιτροπή δεν μπορούσε να περιοριστεί, προς θεμελίωση της αποφάσεώς της, στα αποτελέσματα της εκθέσεως αυτής, ως προς την οποία διατηρούσε αμφιβολίες, δεδομένου ότι αποφάσισε, αφού έλαβε γνώση της εκθέσεως της D & T, να πραγματοποιήσει ένα δεύτερο έλεγχο.
- 94 Η καθής αντιτάσσει ότι δεν απαιτείται η απόφαση να διευκρινίζει όλα τα κρίσιμα πραγματικά ή νομικά στοιχεία. Πράγματι, το ζήτημα αν η αιτιολογία μιας αποφάσεως ικανοποιεί τις απαιτήσεις αυτές πρέπει να εκτιμάται σε σχέση όχι μόνο με το κείμενό της, αλλά και με το πλαίσιο της, καθώς και με το σύνολο των νομικών κανόνων που διέπουν το σχετικό θέμα (απόφαση του Δικαστηρίου της 29ης Φε-

βρουαρίου 1996, C-122/94, Επιτροπή κατά Συμβουλίου, Συλλογή 1996, σ. I-881, σκέψη 29, και της 15ης Μαΐου 1997, C-278/95 P, Siemens κατά Επιτροπής, Συλλογή 1997, σ. I-2507, σκέψη 17). Συναφώς, επισημαίνει ότι, δεδομένου ότι τα ποσοστά συγχρηματοδότησεως διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο στη διαχείριση των διαρθρωτικών Ταμείων, πρέπει να γίνει δεκτό ότι οι αρμόδιοι για την πραγματοποίηση των διαρθρωτικών δράσεων στα κράτη μέλη φορείς είναι εξοικειωμένοι σε μεγάλο βαθμό με την εφαρμογή των ποσοστών αυτών, γεγονός που μειώνει τις απαιτήσεις αιτιολογήσεως ως προς τις τεχνικές παραμέτρους της μείωσης.

95 Εν πάση περιπτώσει, η απόφαση εκθέτει με σαφήνεια ποιες είναι οι παρατυπίες και σε ποια αριθμητικά μεγέθη αυτή στηρίχθηκε, καθιστώντας εξίσου σαφείς τους λόγους που δικαιολογούν τη μείωση της συνδρομής. Ειδικότερα, στο παράρτημα της προσβαλλόμενης αποφάσεως, η καθής περιέγραψε το σύστημα που εφάρμοσε το προσφεύγον και εξήγησε τους λόγους για τους οποίους το σύστημα αυτό είναι ασύμβατο με το άρθρο 17 του κανονισμού περί συντονισμού. Η καθής προσθέτει ότι από τη φράση «[Το VFSIPH] λαμβάνει μια υπερβολικά αυξημένη βάση υπολογισμού [και] ζητεί υπερβολικά υψηλή οικονομική συμμετοχή του ΕΚΤ» προκύπτει ότι η απόφαση στρέφεται κατά της μη τηρήσεως των ποσοστών συγχρηματοδότησεως. Επιπλέον, τονίζει ότι η έβδομη αιτιολογική σκέψη της αποφάσεως παραπέμπει ρητώς στο άρθρο 2 του κανονισμού ΕΚΤ, το οποίο, σε συνδυασμό με τη γενική αρχή του αληθούς των δαπανών (άρθρο 21 του κανονισμού περί συντονισμού), οδηγεί a priori στην απόρριψη των συστημάτων επιδοτήσεως κατ' αποκοπήν.

96 Η καθής επισημαίνει ακόμη ότι, με την απόφασή του της 16ης Σεπτεμβρίου 1999, T-182/96, Partex κατά Επιτροπής (Συλλογή 1999, σ. II-2673, σκέψεις 76 έως 78), το Πρωτοδικείο αποφάνθηκε ότι παλαιότερες πράξεις των εθνικών αρχών μπορούν να θεωρηθούν ότι αποτελούν μέρος της αιτιολογίας μιας αποφάσεως περί μείωσης, εφόσον η εν λόγω απόφαση παραπέμπει σ' αυτές με σαφήνεια και ο δικαιούχος της συνδρομής είχε τη δυνατότητα να λάβει γνώση του περιεχομένου αυτών. Η συλλογιστική αυτή ισχύει κατ' εξοχήν για την πρώτη έκθεση ελέγχου, σχετικά με την οποία το προσφεύγον είχε τη δυνατότητα να γνωστοποιήσει την άποψή του και στην οποία παραπέμπει με σαφήνεια η πέμπτη αιτιολογική σκέψη της προσβαλλόμενης αποφάσεως. Κατά συνέπεια, προκειμένου να κριθεί αν η εν λόγω απόφαση είναι

επαρκώς αιτιολογημένη, πρέπει να ληφθεί υπόψη και η έκθεση αυτή, η οποία προσδιορίζει την επίμαχη παρατυπία με όρους σαφείς αντιστοιχούντες σ' αυτούς της αποφάσεως, καθώς και η επιστολή της 17ης Αυγούστου 1999 (βλ. ανωτέρω, σκέψη 20), με την οποία η Επιτροπή εξέθεσε την άποψή της επί των διαπιστωθεισών παρατυπιών.

- 97 Όσον αφορά τη δεύτερη έκθεση ελέγχου και την έκθεση της D & T, η καθής επαναλαμβάνει τα επιχειρήματά της κατά τα οποία οι εκθέσεις αυτές δεν ασκούν επιρροή στην εξέταση της νομιμότητας της προσβαλλόμενης αποφάσεως.
- 98 Τέλος, η καθής επισημαίνει ότι η προσβαλλόμενη απόφαση περιλαμβάνει σε παράρτημα τους ακριβείς υπολογισμούς που οδήγησαν σε μείωση για τα προγράμματα των De Werkgaard και GOCI. Το προσφεύγον δεν διευκρίνισε γιατί θεωρεί ότι οι υπολογισμοί αυτοί είναι συνοπτικοί ή εσφαλμένοι.

— Εκτίμηση του Πρωτοδικείου

- 99 Επιβάλλεται, κατ' αρχάς, να εξετασθεί το τέταρτο σκέλος του παρόντος λόγου ακυρώσεως, αναφορικά με την αδυναμία του προσφεύγοντος να συναγάγει από τα στοιχεία της προσβαλλόμενης αποφάσεως τους λόγους που οδήγησαν την Επιτροπή στο συμπέρασμα ότι υφίσταται αχρεωστήτως καταβληθέν.
- 100 Κατά πάγια νομολογία, η υποχρέωση αιτιολογήσεως ατομικής αποφάσεως έχει σκοπό να παράσχει στον ενδιαφερόμενο ικανές ενδείξεις ως προς το αν η απόφαση έχει επαρκές έρεισμα ή αν ενδεχομένως πάσχει ελάττωμα που θα έδινε λαβή να αμφισβητηθεί το κύρος της και να επιτρέψει στον κοινοτικό δικαστή να ασκήσει τον έλεγχο της νομιμότητας της αποφάσεως. Η έκταση της υποχρεώσεως αυτής εξαρτάται από τη φύση της οικείας πράξεως και του πλαισίου εντός του οποίου εκδόθηκε (αποφάσεις του Δικαστηρίου της 7ης Απριλίου 1987, 32/86, Sisma κατά Επιτροπής, Συλλογή 1987, σ. 1645, σκέψη 8, της 4ης Ιουνίου 1992, C-181/90, Consorgan κατά

Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-3557, σκέψη 14, και C-189/90, Cipeke κατά Επιτροπής, Συλλογή 1992, σ. I-3573, σκέψη 14· απόφαση του Πρωτοδικείου της 12ης Ιανουαρίου 1995, T-85/94, Branco κατά Επιτροπής, Συλλογή 1995, σ. II-45, σκέψη 32· προαναφερθείσες αποφάσεις της 16ης Σεπτεμβρίου 1999, Partex κατά Επιτροπής, σκέψη 73, και Associação Comercial de Aveiro κατά Επιτροπής, σκέψη 35).

- 101 Δεδομένου ότι η απόφαση περί μείωσης του ύψους της αρχικώς εγκριθείσας συνδρομής του ΕΚΤ συνεπάγεται, μεταξύ άλλων, σοβαρές συνέπειες για τον δικαιούχο της συνδρομής, πρέπει να αποτυπώνει με σαφήνεια τους λόγους που δικαιολογούν τη μείωση της συνδρομής σε σχέση με το ποσό που είχε αρχικώς εγκριθεί (προαναφερθείσες αποφάσεις Consorgan κατά Επιτροπής, σκέψη 18· Cipeke κατά Επιτροπής, σκέψη 18· Lisrestal κ.λπ. κατά Επιτροπής, σκέψη 52· της 12ης Ιανουαρίου 1995, Branco κατά Επιτροπής, σκέψη 33· Partex κατά Επιτροπής, σκέψη 74, και Associação Comercial de Aveiro κατά Επιτροπής, σκέψη 36). Επιπλέον, η αιτιολογία της απόφασης αυτής πρέπει να δίδει στον δικαιούχο της συνδρομής τη δυνατότητα να λάβει γνώση του τρόπου υπολογισμού της επελθούσας μείωσης (βλ., υπό την έννοια αυτή, προαναφερθείσες αποφάσεις Consorgan κατά Επιτροπής, σκέψεις 22 έως 24, και Cipeke κατά Επιτροπής, σκέψεις 21 έως 22).
- 102 Συναφώς, πρέπει να τονιστεί ότι, εν προκειμένω, μολοντί η προσβαλλόμενη απόφαση αφήνει μάλλον να εννοηθεί ότι το προσφεύγον δήλωσε στο ΕΚΤ ποσά (τις πραγματικές δαπάνες των CFP) μεγαλύτερα από τα (κατ' αποκοπήν) ποσά που πράγματι χορήγησε στα CFP, εντούτοις, δεν αναλύεται με αρκετή σαφήνεια η συλλογιστική με την οποία η Επιτροπή κατέληξε στο συμπέρασμα ότι τα δηλωθέντα ποσά ήταν μεγαλύτερα των χορηγηθέντων.
- 103 Επιβάλλεται η παρατήρηση ότι, σύμφωνα με τα στοιχεία του παραρτήματος της προσβαλλόμενης απόφασης, τα ποσά που χορήγησε το προσφεύγον στα CFP ήταν μεγαλύτερα από τα ποσά που δήλωσε στο ΕΚΤ (14 471 188 BEF έναντι 13 559 144 BEF για το De Werkgaard· 26 635 331 BEF έναντι 17 538 985 BEF για το GOCI).

- 104 Εντούτοις, η Επιτροπή, προκειμένου να προσδιορίσει για κάθε φάκελο το επιλέξιμο πρὸς δήλωση από το VFSIPH στο ΕΚΤ ποσό, δεν έλαβε υπόψη το σύνολο των ποσών που χορηγήθηκαν στα CFP, αλλά εξαίρεσε μέρος αυτών μέσω της εφαρμογής ενός συντελεστή μείωσης.
- 105 Υπό τις συνθήκες αυτές, η Επιτροπή όφειλε, κατ' εφαρμογήν του άρθρου 253 ΕΚ, να εκθέσει με σαφήνεια στην απόφασή της τους λόγους για τους οποίους θεώρησε αναγκαίο να μη λάβει υπόψη το σύνολο των ποσών που χορήγησε το προσφεύγον στα CFP και να εφαρμόσει στα ποσά αυτά τους συγκεκριμένους συντελεστές μείωσης.
- 106 Επιβάλλεται η διαπίστωση ότι η Επιτροπή δεν εκπλήρωσε την υποχρέωση αυτή, καθόσον, ιδίως, δεν ανέφερε στην προσβαλλόμενη απόφαση, αλλά ούτε και κατά τη διάρκεια της παρούσας ένδικης διαδικασίας, τον λόγο για τον οποίο καθόρισε σε 45 000 και σε 81 000 τον παρονομαστή των συντελεστών μείωσης των φακέλων De Werkgaard και GOCI αντίστοιχα, δεδομένου ότι από το κείμενο της προσβαλλόμενης αποφάσεως συνάγεται μόνον ότι τα αριθμητικά αυτά μεγέθη προκύπτουν από τον πολλαπλασιασμό επί 1 800 ώρες του αριθμού των δηλωθέντων από το προσφεύγον εκπαιδευτικών προγραμμάτων για κάθε φάκελο.
- 107 Οι σχετικά ασαφείς παρατηρήσεις ως προς το ωριαίο κόστος της εκπαίδευσως που περιέχονται στα δύο πρώτα εδάφια των εκτιθέμενων στο παράρτημα της προσβαλλόμενης αποφάσεως λόγων, των οποίων το νόημα και η σημασία δεν διασαφηνίστηκαν επαρκώς από νομικής απόψεως με τις απαντήσεις της καθής στα υποβληθέντα από το Πρωτοδικείο ερωτήματα, δεν παρέχουν διευκρινίσεις επί του ζητήματος. Αντιθέτως, αντιφάσκουν προς τα στοιχεία που περιλαμβάνονται στον «διορθωτικό υπολογισμό». Πράγματι, η Επιτροπή επισημαίνει με τις παρατηρήσεις της ότι το κόστος εκπαίδευσως αυξήθηκε, ανά «πραγματική ώρα εκπαίδευσως», σε 320 BEF για το De Werkgaard (εκπαίδευση εργάτη), μολονότι, αν το «χορηγηθέν ποσό» του φακέλου De Werkgaard, όπως παρατίθεται στον εν λόγω υπολογισμό, διαιρεθεί διά του αριθμού των πραγματικών ωρών εκπαίδευσως αυτού του CFP

(21 342 σύμφωνα με την πρώτη έκθεση ελέγχου, αριθμός ο οποίος δεν αμφισβητείται από την καθής), η δαπάνη του προσφεύγοντος ανά πραγματική ώρα εκπαιδευσεως ισούτο με 678,06 BEF, ήτοι ήταν κατά πολύ μεγαλύτερη των 320 BEF.

- 108 Απαντώντας σε γραπτή ερώτηση του Πρωτοδικείου, η Επιτροπή περιορίστηκε στον ισχυρισμό ότι, προσδιορίζοντας τον παρονομαστή των συντελεστών μειώσεως σε 45 000 και 81 000 αντίστοιχα, απλώς ακολούθησε τις επιλογές της Φλαμανδικής Κυβερνήσεως κατά την έκδοση της αποφάσεως της 22ας Απριλίου 1997 περί ενός συστήματος κατ' αποκοπήν επιδοτήσεως των CFP.
- 109 Η απλή αναφορά σ' αυτή την απόφαση και σ' αυτό το σύστημα δεν είναι από μόνη της ικανή να επιτρέψει την κατανόηση της συλλογιστικής της προσβαλλόμενης αποφάσεως. Συναφώς, επιβάλλεται να υπομνησθεί ότι στην πρώτη έκθεση ελέγχου η Επιτροπή, μολονότι υπενθύμισε τα χαρακτηριστικά στοιχεία του συστήματος της κατ' αποκοπήν επιδοτήσεως των CFP, σύμφωνα με το οποίο, «για το VFSIPH, το κόστος της εκπαιδευσεως περιορίζεται σε κατ' αποκοπήν ποσό ύψους 550 000 BEF ανά εκπαιδευτικό πρόγραμμα [...] και ο μέγιστος αριθμός εκπαιδευτικών ωρών ανέρχεται σε 1 800 ώρες ανά έτος», εντούτοις, δεν χρησιμοποίησε ως παρονομαστή των συντελεστών μειώσεως το αναφερόμενο στην ανωτέρω σκέψη 106 μέγεθος, αλλά ένα τελείως διαφορετικό μέγεθος, ήτοι τις ώρες που όντως πραγματοποίησε το οικείο CFP.
- 110 Για τον ίδιο λόγο, η καθής δεν μπορεί να ισχυριστεί ότι η συλλογιστική στην οποία στηρίζεται ο καθορισμός του παρονομαστή των συντελεστών μειώσεως στα πλαίσια του «διορθωτικού υπολογισμού» προκύπτει από την πρώτη έκθεση ελέγχου, όπως, εξάλλου, δεν προκύπτει ούτε από την επιστολή της 17ης Αυγούστου 1999, στην οποία η Επιτροπή περιορίστηκε να παραπέμψει στην εν λόγω έκθεση, χωρίς ουδόλως να τροποποιήσει το κείμενο αυτής.
- 111 Επομένως, επιβάλλεται το συμπέρασμα ότι η αιτιολογία της προσβαλλόμενης αποφάσεως, αξιολογούμενη από πλευράς πλαισίου, νομικών κανόνων και προγενέστερων πράξεων που επικαλέστηκε η καθής, δεν προσδιορίζει με σαφήνεια τη

συλλογιστική βάσει της οποίας η Επιτροπή καθόρισε τα πράγματι χορηγηθέντα, κατά το σύστημα της κατ' αποκοπήν επιδοτήσεως, από το προσφεύγον στα οικεία CFP ποσά και κατέληξε ότι τα ποσά αυτά ήταν μικρότερα των ποσών που αυτό δήλωσε στο ΕΚΤ ως επιλέξιμα για συγχρηματοδότηση.

112 Κατά συνέπεια, το τέταρτο σκέλος του παρόντος λόγου ακυρώσεως που αντλείται από την παράβαση της υποχρεώσεως αιτιολογήσεως πρέπει να γίνει δεκτό.

113 Κατόπιν των ανωτέρω σκέψεων, η προσβαλλόμενη απόφαση πρέπει να ακυρωθεί, στο μέτρο που επιφέρει μείωση ύψους 181 067 ευρώ της χρηματοδοτικής συνδρομής του ΕΚΤ, της οποίας δικαιούχος ήταν το προσφεύγον, χωρίς να είναι αναγκαίο να εξεταστούν τα λοιπά επιχειρήματα και οι λόγοι ακυρώσεως που αυτό προέβαλε.

Επί των δικαστικών εξόδων

114 Κατά το άρθρο 87, παράγραφος 2, του Κανονισμού Διαδικασίας, ο ηττηθείς διάδικος καταδικάζεται στα έξοδα, εφόσον υπήρχε σχετικό αίτημα του νικήσαντος διαδίκου. Δεδομένου ότι, εν προκειμένω, η Επιτροπή ηττήθηκε, πρέπει να καταδικαστεί στα δικαστικά έξοδα, σύμφωνα με το σχετικό αίτημα του προσφεύγοντος.

Για τους λόγους αυτούς,

ΤΟ ΠΡΩΤΟΔΙΚΕΙΟ (τέταρτο τμήμα)

αποφασίζει:

- 1) Ακυρώνει την απόφαση C (2000) 36 της Επιτροπής, της 31ης Ιανουαρίου 2000, για τη μείωση του ποσού της χρηματοδοτικής συνδρομής που προβλέπεται στην απόφαση C (1994) 3059, της 25ης Νοεμβρίου 1994, με την οποία εγκρίθηκε η στήριξη από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο ενός λειτουργικού προγράμματος για το Βέλγιο (Φλαμανδική Κοινότητα) στο κοινοτικό πλαίσιο του στόχου αριθ. 3, στο μέτρο που επιφέρει μείωση ύψους 181 067 ευρώ της χρηματοδοτικής συνδρομής του Ευρωπαϊκού Κοινωνικού Ταμείου, της οποίας δικαιούχος ήταν το Vlaams Fonds voor de Sociale Integratie van Personen met een Handicap.**
- 2) Καταδικάζει την Επιτροπή στα δικαστικά έξοδα.**

Tiili

Mengozzi

Vilaras

Δημοσιεύθηκε σε δημόσια συνεδρίαση στο Λουξεμβούργο στις 9 Ιουλίου 2003.

Ο Γραμματέας

Ο Πρόεδρος

H. Jung

V. Tiili